

Modernlik, tutuculuk ve Demirel'in değişmezliği

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Yeniden seçilmenin telaşına düşüp oy aramaya koyulan Demirel, kendisinin 'istikrar ve

değişim' simgesi olduğunu vurgulamaya başladı. Bu iki kavramın Türkiye'deki modernleşmeyle garip ve çapraşık bir ilişkisi var. Demirel de bu ilişkinin son kırk yıldaki mimarlarından birisidir.

Türkiye'de en sorunlu kavramlardan birisi modernite, yani modern olma durumu. Bu kavram, Romalıların Hıristiyanlığa geçtikten, ilerlemeci olduklarını göstermek için kendilerini modern diye tanımlamasından beri değişimle iç içe geçmiştir. Ne var ki, sorun da daima değişimin niteliği ve yapısıyla ilgili olmuştur. Çünkü, değişim tekil bir boyut değildir. Teknolojik dönüşümler siyasal ve toplumsal farklılaşmayla atbaşı gider. Ama Türkiye'de, o noktada da tıkanır.

Kabul etmek gerekir ki, Türkiye son yüz altmış yıldır değişme yani modernleşme kaygısı yaşıyor. Hiç modern olup olmadığı üstünde düşünmeden daima bir dönüşüm sürekliliği oluşturma çabası içinde. Tanzimat'la, hatta çok öncesinden başlayan bu dönem nihayet cumhuriyetle geriye dönüşsüz bir aşamaya ulaşmıştır. Fakat, 'sürekli değişim'i kendisine amaç ve hedef seçen cumhuriyet öte yandan da bütün kurumlarıyla ve zihniyetiyle toplumsal ve siyasal bir dönüşümün önünü tıkamaya çalışmıştır. Türkiye teknik, teknolojist bir değişimi ne kadar istemişse toplumsal ve siyasal değişime de o kadar kapalı kalmıştır. Batı'nın tekniğini almayı fakat kültürünü dışarıda bırakmayı benimseyen yeni Türkiye ideolojisi, milliyetçiliği de gene bu 'değişimsiz değişim'i ayakta tutmak için kullanmıştır. Hatta teknolojik değişimin siyasal toplumsal dönüşümün engellenmesi için bir araç olmasından bile çekinmemiştir. Türkiye'de değişimin öncüsü kurumlar, askeriye ve mülkiye de kendilerini 'koruma ve kollama' göreviyle sorumlu kılarak bu tutukluğun sürdürülmesine destek olmuştur. Bu nedenle Türkiye'de devlet siyaseten daima sağda bulunmuştur. Demirel ve siyaseti bu anlayışın doruk noktasıdır. Çünkü, Demirel, Türkiye sağının son kırk yıldaki değişmez ismi olarak bu anlayışın somutlaşması için çaba harcamıştır.

Demirel, son kırk yılda teknik bir değişimi, siyasal-sosyal değişmezliği sağlamak için istemiştir. Hep övündüğü 1965-71 arasındaki uygulamalarda teknik ve altyapısal dönüşümü harekete geçirmiş fakat her zaman siyasal ve toplumsal bir tutuculuğun da öncüsü olmuştur. Daha sonraki dönemlerinde ise bütün politikasını siyasi tutuculuğunu etkinleştirmek üstüne oturtmuştur. Milliyetçi Cephe hükümetleri bu oluşumun bir sonucudur. Bu tutuculuğuyla Demirel toplumsal gerilimin de, geriliğin de baş aktörüdür; çünkü, iktisadi değişim her zaman zihniyet değişimiyle beraber gerçekleşmez. Bu yaklaşım Türkiye sağının büyük çıkmasını da meydana getirmiştir. Türkiye'de sağ bu yoldan devletle bütünleşirken asla liberal bir açılım gösterememiştir.

Bugün Demirel'in yeniden seçilmesini isteyenlerin zihinsel arka planını bu anlayış hazırlamaktadır. Bu anlamda, Demirel, bugün neyi savunursa savunsun devletin ve tutuculuğun adayıdır ve toplumsal - siyasal değişime karşı olmak hususunda kendisini kanıtladığı için belli kesimlerce yeniden önerilmektedir.

Daha değişmeci bir çizgi izleyeceğini düşünerek Demirel'i daha 1965'te kırk yaşında başbakan yapan Türkiye'den, bugün kim olduğu artık iyice bilinen yetmiş altı yaşındaki Demirel'i bulunduğu noktada tutmaya çalışan Türkiye'ye gelmiş olması modernlik açısından acıklı bir durum değil mi?